

תוכן העניינים

מבוא 15

גוי אחד בארץ

"כמוך" ממש 29

אהבת ישראל איננה אהבת הזולת אלא אהבת עצמו, כי כלל ישראל הם עצם אחד, וזהו עומק הפירוש של "ואהבת לרעך כמוך" • לא ייתכן "ויעשו כולם אגודה אחת" אלא כדי "לעשות רצונך בלבב שלם", שכן רק אז זוהי התאגדות אמיתית שנובעת מהקשר הפנימי בין המתאגדים • התמזגותם של היחידים לכלל "גוף אחד" דומה להתמזגות ארבעת היסודות ביצירת הגוף, היוצרת מציאות שבה לא ניתן להצביע על אחד מהיסודות בנפרד מהאחרים

הוספה: היסוד לאהבת ישראל - אחדות ישראל 33

"עם" - מציאות ללא מחלוקת 37

פירוד ומחלוקת אינם חטא נקודתי אלא דבר הפוגע בעצם מציאותו של העם, עד שאין הגאולה יכולה לחול עליו • עבודת פרך המביאה לנמיכות-הרוח ולשבירת הגאווה היא הדרך להביא לאחדות והתכללות, וממילא - לגאולה ממצרים • ביאור דברי משה "יש ביניכם לשון הרע והיאך אתם ראויין לגאולה"

ערבים זה בזה

47 .....קומה אחת שלמה

בעם ישראל גם הקטן יכול להיות ערב עבור הגדול, כי יסוד הערבות הוא בכך שכל ישראל הם כגוף אחד, "קומה אחת שלמה", ולכל חלק בגוף ישנו יתרון ביחס לשאר האיברים • שלוש דרגות באחדות ישראל: "יחד", "לאחדים", "כאחד"

53 .....יסוד דין ערבות בישראל

דין ערבות בממון נלמד מהבטחת יהודה "אנכי אערבנו", אף שלא היתה זו התחייבות ממונית - כי עיקר דין הערבות הוא היכולת של אדם להעמיד עצמו במקומו של הזולת, כביטוי לקשר העמוק והעצמי שקיים ביניהם • בין ערבות בענייני הנשמה לערבות בענייני הגוף - ביאור מחלוקת רב הונא ורב חסדא במקור דין ערבות

63 .....ערבות - בין ארץ ישראל לבבל

עיקר עניין הערבות הוא בארץ ישראל המצרפת את הרבים לכדי ציבור אחד, ולכן בתלמודה של בבל קשה יותר לפעול את הערבות שלא באמצעות מעשה של קניין • כשם שישראל נעשים ערבים זה לזה במקרה של צער, כך הקב"ה ערב לישראל בצער הגלות • סוד מחלוקת הבבלי והירושלמי בדין ערב לאחר מתן מעות

קהל גדול

75 .....בין "אסיפה" ל"קהל"

הקמת המשכן היתה צריכה להיות ממון הציבור דווקא, שכן השראת השכינה אינה יכולה להתקיים אלא בשעה ש"כולנו כאחד". ולכן ההקדמה לציווי על המשכן היא "ויקהל משה" - משה עשה את כל ישראל קהל אחד • שתי דרגות בהתאחדות הנרמזות בפירוש רש"י

83 .....יסוד דין "כל ישראל חברים"

כשכל ישראל נאספים יחד מתבטלת מציאות היחיד ואין כאן אלא מציאות הציבור, והיחיד נגרר אחר הציבור • ההתאחדות מגלה את בחינת היחידה שבנפש, שאין בה מקום לכל עניין של טומאה • מחלוקת הבבלי והירושלמי ביסוד דין "כל ישראל חברים", אם הוא מפני קדושת ירושלים או מפני אסיפת בני ישראל

91 .....קריה" ועיר מקלט

"קריה" איננה עיר סתם, אלא מקום שיש בו התאחדות והתכללות של הציבור יחד, דבר המביא עמו כוח מיוחד של הגנה. מכאן סגולת ההצלה של ערי המקלט שעליהן נאמר "והקרייתם לכם ערים", וזהו החידוש שמבטא הפסוק "לא היתה קריה אשר לא לקחנו מאתם" • כיבוש קריות סיחון ועוג אירע לקראת הכניסה לארץ, שכן הכנעת האחדות שבקליפה היא הכנה להתהוות מציאות הכלל והציבור בארץ ישראל

99....."ציבור" בעיר הנידחת

עיר הנידחת איננה אוסף של עובדי עבודה זרה, אלא ציבור אחד שעונשו עונש ציבורי המוטל על כולם כאחד • היכולת של תושבי העיר להתאגד לציבור אחד נובעת מפנימיות נשמתם, אלא שיהודי יכול בכוח בחירתו החופשית לגרור את האחדות הפנימית גם לעניין של עבודה זרה • יישוב דינים תמוהים בהלכות עיר הנידחת על יסוד הגדרה מחודשת במהותה של העיר

ויחן שם ישראל

111....."אחדות ישראל ל"אחדות מצרים"

התאחדות של יהודים ברצון וברגש, "בלב אחד", נובעת מהאחדות הפנימית ביניהם - מכך שהם במהותם "כאיש אחד" • עניינה של אחדות ישראל הוא גילוי ה' אחד בתוך העולם הזה שהוא "רשות הרבים" • ההתאחדות שבקליפה היא "כקוף בפני אדם" ביחס להתאחדות שבקדושה • ביאור הפשט והפנימיות בדברי רש"י על "ויחן שם ישראל נגד ההר"

121.....אחדות מכוח התורה

עד החנייה בהר סיני לא שררה אחדות אמיתית בין ישראל, שכן זוהי סגולתה של התורה - להכריע בין דעות חולקות ולהביא אחדות אל מקום המחלוקת • מתן תורה נותן את הכוח לנהוג באהבה ואחדות גם כלפי אלו שאור נשמתם אינו גלוי • בין אחדות של "אחד" לאחדות של "שלישי"

133....."חולשא דאורחא" לקראת מתן תורה

קבלת התורה, שבאמצעותה "אותי (הקב"ה) אתם לוקחים", דורשת את ביטול המציאות האישית המאפשר את החיבור עם הקב"ה. לכן ההכנה למתן תורה היא עמידה "כאיש אחד בלב אחד", ללא נתינת מקום לתכונות האישיות המבדילות איש מרעהו • חולשא דאורחא - למעליותא

142.....הוספה: ויחן - נגד ההר

כלל שהוא צריך לפרט

145.....כלל ופרט - בכלי המשכן ובישראל

כשם שכאשר הוקם המשכן כולו קיבל כל אחד מכליו קדושה פרטית מיוחדת לו, כן הוא במשכן הרוחני שבעם ישראל: כשיהודי הופך לחלק מן הכלל גם מציאותו הפרטית מקבלת תוספת שלמות • שלושה אופני יחס בין הפרטים לכלל המורכב מהם • פרשיות ויקהל ופקודי - מן הפרט אל הכלל ומן הכלל אל הפרט

157....."אחד" שבחכם ו"אחד" שברשע

כל אות ואות נחוצה למען קדושתו של ספר התורה, וכך גם כלל ישראל אינו שלם כאשר חסר בו ולו יהודי אחד • לאחר מתן תורה אין מציאות של יהודי שיוצא מחוץ לכלל ישראל, גם אם יהיה "הבן הרשע" שבהגדה, ואפילו יהיה "הבן החמישי" • שלוש הוראות מסמיכות הבן החכם לבן הרשע

165.....בשבילי נברא העולם

עבודתו של היחיד נוגעת לא רק לחלקו הפרטי אלא לעולם כולו. זהו פירוש "חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם" - שעליו לראות עצמו כאילו העולם כולו עומד על עבודתו • ביאור פרטי ההתבוננות המביאה ליראת ה' בפרק מא בתניא

171.....בין צד היחיד לצד הציבור

קרבת הפסח, המוגדרת הן כקרבת יחיד והן כקרבת ציבור, מבטא את שני הצדדים שבעם ישראל - צד היחיד וצד הציבור • כל ישראל הם "קומה אחת שלמה", ומאידך כל יחיד הוא "עולם מלא" • גם במצוות אהבת ישראל שני פרטים: מצד היותו חלק מהכלל ומצד מעלתו כפרט

181.....גיד הנשה - השגחה פרטית על היחיד

גם לאחר חידוש הבעש"ט שהקב"ה משגיח באופן פרטי על כל הברואים, עדיין יש מעלה מיוחדת להשגחה על עם ישראל - בכך שההשגחה היא על כל פרט כעניין לעצמו, ללא תלות במידת חשיבותו • דבר זה נרמז באיסור גיד הנשה, המתאייס לפרט טפל במאורע הצלת יעקב

בין אחדות לאחידות

193....."קרח שפיקח היה" - עומק טעותם של קרח ועדתו

אחדות אמיתית מושגת דווקא כאשר כל פרט ממלא את תפקידו המיועד לו, כך שהפרטים השונים משלימים זה את זה ויוצרים יחד "קומה אחת שלמה", ואילו ההתעלמות מההבדלים בין התפקידים היא שיוצרת מחלוקת • אחדות לעומת פירוד בעולם, שנה ונפש - ביאור מחשבתם של קרח ועדתו ויסוד טעותם

205.....מנורת הזהב של עם ישראל

תפקיד נשמות ישראל להאיר את העולם, כשם שנרות המקדש האירו את העולם כולו • כל נר מאיר בדרך מיוחדת משלו, אך כל הנרות מוכרחים להיות מכוונים כנגד מטרה אחת: "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות" • המנורה ועם ישראל - המשל והנמשל

209..... כי תבוא אל הארץ - אחדות מתוך ההבדלים

האחדות שלמעלה מן ההבדלים היא אחדות בלתי מושלמת. דווקא האחדות שעולה מתוך ההבדלים היא אחדות אמיתית, כי היא מעידה שהנקודה העצמית מקיפה הכל ומשתקפת גם מתוך ה"ציורים" השונים של בני ישראל • פנימיות הטעם ש"לא נתחייבו בביכורים עד שכבשו את הארץ וחילקוה"

219..... השירה המשותפת של משה ובני ישראל

יש דרגה שבה ישראל הם "גוף אחד" בעל איברים רבים, ודרגה למעלה מזו - שבשורשם המשותף הן אחד ממש • המחלוקת אם אמירת השירה היתה "כגדול המקריא את הלל", "כקטן המקריא את הלל" או "כסופר הפורס את שמע" תלויה באופן השתקפות האחדות בשירתם של בני ישראל • מעלת האחדות העליונה שלמעלה מן ההתחלקות לפרטים

יחד שבטי ישראל

231..... בין "מעשה אבות" ל"מעשה בנים"

בעוד השבטים מקנאים זה בזה בגלל היתרון שיש בדרך העבודה הפרטית של שבט אחד על פני רעהו, יעקב רואה את הדברים מנקודת מבט של "מעשה אבות", שבה העבודות השונות מרוכזות בנקודה אחת • ביאור מעמיק בפסוק "ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר" על יסוד החילוק הכללי בין דרגת האבות לדרגת הבנים

243..... "כתולדותם" - סדר השבטים על אבני השוהם

האב, יעקב, מייצג את השורש המשותף של כל השבטים, ואילו האמהות השונות מבטאות את התחלקותם לסוגים שונים • תפקיד אבני השוהם הוא להעלות את זכרון עם ישראל לפני ה' - וזה ייתכן רק בהתאחדותם יחד כ"קומה אחת שלימה" • מחלוקת רש"י והרמב"ם בסדר השבטים - "יחודא עילאה" ו"יחודא תתאה"

253..... איש כברכתו

יעקב הוא השורש והמקור של כל השבטים, ולכן כשהוא מעניק לכל שבט ברכה פרטית, משוקעות בברכה זו גם שאר הברכות • הברכות השונות לכל השבטים מלמדות על דרכים שונות בעבודת ה', אלא שכל שבט צריך לכלול בעבודתו המיוחדת גם את שאר העבודות

263..... השווה והשונה בקרבנות הנשיאים

כל שבט חנך את המשכן לפי כוונתו ובהתאם לעבודתו המיוחדת, אך לכל אחד מהקרבנות היתה גם המעלה של חנוכת המזבח לכלל ישראל • כהקדמה לקרבן המיוחד לכל שבט הובאו העגלות - "עגלה על שני הנשיאים" - שאין בה לאחד חלק פרטי ללא חברו • ביאור מעמיק בפרשת קרבנות הנשיאים

273....."קראי העדה" - נשיאי השבטים במניין בני ישראל

גם כשמעלים על נס את תכונותיו ומעלותיו השונות של כל יהודי, הדגש אינו על תכונות אלו כשלעצמן, אלא - כיצד הן יוצרות ומשלימות יחד את ה"קומה אחת שלימה" של כלל ישראל • שני אופנים במניין בני ישראל: מניין כלל ישראל ומניין השבטים - ומשמעות ההבדל ביניהם • ביאור בפירוש רש"י אודות מינוי נשיאי השבטים לצורך מפקד בני ישראל במדבר

ארץ ישראל

283.....בעלות כללית ובעלות פרטית

הבעלות הכללית והבעלות הפרטית על שטחי ארץ ישראל אינן תלויות זו בזו - תיתכן בעלות של כלל ישראל ללא בעלות פרטית, ולהפך • ביאור פרטי השקלא- וטריא של אברהם ובני חת אודות מערת המכפלה ועיר היבוס, והשתלשלות האירועים בקניית ירושלים עלידי דוד המלך

- הוספה -

קשה עלי פרידתכם

295.....התכללות בחודש הכללי

297....."תמליכוני עליכם" מלמעלה ומלמטה

בראש השנה אין מתירים "להתפלל עם העבריינים", מפני שביום זה שוררת אחדות נשמתית המרוממת את כל ישראל לעולם עליון ללא חטאים ועוונות. אולם החידוש של יום הכיפורים הוא שהאחדות נמשכת גם אל העולם הזה, אל בני ישראל בדמותם ובצביונם, על חסרונותיהם ופגמיהם • אהבת ישראל אין פירושה התעלמות מהצדדים השליליים שבזולת, אלא אהבה למרות צדדים אלה • בין האחדות של ראש השנה לזו של יום הכיפורים

307.....הסוכה - עירוב חצרות

הסוכה מאחדת את כל ישראל ומתוך כך יכולה לשמש כעירוב חצרות המבטל את חילוק הרשויות. דין העירוב נובע מכך ש"דעתו של אדם במקום מזונותיו", ומשמעות הדבר היא שאורה המיוחד של הסוכה נמשך גם לענייני הגוף הגשמי • ביאור פנימי בסיפור פגישתם של רבי לוי יצחק ורבי חיים מבריסק

311....."סוכה אחת" ו"אגודה אחת"

בלולב שאול לא ניתן לצאת ידי חובה, ואילו על סוכה שאולה אמרו חז"ל "ראויים כל ישראל לישב בסוכה אחת", שכן הסוכה מבטאת אחדות שבה הכל שווים ללא כל חילוקים, בעוד ארבעת המינים הם מינים שונים שהתאגדו יחד • מאידך יש יתרון בארבעת המינים המביאים את האחדות גם אל מקום ההתחלקות

פר אחד - כנגד אומה יחידה ..... 321.

הקב"ה אומר "קשה עלי פרידתכם" – העובדה שאתם מפורדים זה מזה. שמיני עצרת כחג של אחדות 'פשוטה', המתבטאת בריקודים עם ספר התורה, נותן את הכוח להישאר יחד גם בימים הבאים • מעלת האחדות שבשמיני עצרת על האחדות של חג הסוכות

אור "מקיף" ואחדות ישראל ..... 325.

שלושת המועדים – סוכות, שמיני עצרת ושמחת תורה – הם שלוש המשכות שונות של אור "מקיף", היוצרות שלושה סוגים שונים של אחדות • מערך רבי-שלבי להבנת מהות האורות הרוחניים הנמשכים בכל אחד מן המועדים, וכיצד משפיעים אורות אלה על אחדות ישראל השוררת בהם

ויעקב הלך לדרכו ..... 337.

תפקידו של יהודי הוא להביא את האחדות החגיגית של חגי תשרי אל חיי החולין. זהו פירוש "ויעקב הלך לדרכו" בלשון יחיד – גם כשאנו הולכים איש לדרכו, אנו עדיין עם אחד ומאוחד • עיכוב שאילת הגשמים עד בואו של היהודי האחרון אל ביתו נושא עמו מסר של אהבת ישראל, הנמשך גם אל ימי החולין המתחילים אז